

Репешко А.С.

студент;

Тарасенко К.М.

аспірант,

Університет митної справи та фінансів

МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ ЯК ОДИН ІЗ ОСНОВНИХ ЧИННИКІВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СЬОГОДЕННЯ

Досить важливим і актуальним, на сьогоднішній день, є питання формування національної інноваційної системи України. Адже інноваційна система держави – це новий вимір економічних і соціальних відносин, що ґрунтується на пріоритетному розвитку знань і технологій їхнього використання. Це перехід у новий вимір суспільних цінностей, коли знання стають матеріальною основою існування людини, а технології їхнього застосування створюють якісно новий вимір добробуту цілого суспільства. Головна мета таких перетворень – підвищення конкурентоспроможності економіки й поліпшення життя людей.

Проте враховуючи ситуацію, яка склалася в Україні на тлі подій 2013 року, говорити про підвищення конкурентоспроможності економіки досить важко, адже стан економіки нашої держави жахливий, що спричинює доволі потужну хвилю еміграції. Тобто, напрямки та обсяги міграцій населення регіонів залежать від особливостей соціально-економічного розвитку, у тому числі від ефективності впровадження інновацій. Зазвичай населення переміщується із менш соціально та економічно розвинених регіонів до більш економічно і соціально привабливих регіонів. Отже, інноваційний розвиток, з одного боку, є точкою тяжіння населення та робочої сили, а з іншого боку, прибуття активних контингентів (якими є більшість мігрантів) – це запорука інноваційного розвитку регіону.

Загалом міграція населення може відігравати в інноваційному розвитку як позитивну, так і негативну роль. Унаслідок того, що серед мігрантів переважає молодь та особи з високим рівнем освіти, міграція сприяє покращенню якісних характеристик населення та робочої сили, поліпшенню можливостей упровадження інновацій у регіонах-реципієнтах і, навпаки, викликає погіршення трудового активного потенціалу та стримує інноваційний розвиток у регіонах-донорах. Особливо негативний вплив на інноваційний розвиток чинить еміграція висококваліфікованих спеціалістів ("braindrain"). З іншого боку, якщо еміграція має зворотний характер, вона може сприяти інноваційному розвитку в регіонах-донорах, оскільки особи, які певний час пропрацювали у країнах розвинутої ринкової економіки, є носіями інноваційних ідей [1]. Тобто виїзд населення за кордон з метою навчання, підвищення кваліфікації або працевлаштування в наукових установах має позитивний ефект на інноваційний розвиток лише за умови повернення таких людей у країну-походження із подальшою участю у науково-технічних роботах

або використанні її результатів. В іншому випадку йдеться про безповоротні втрати інноваційного потенціалу. З другого боку, саме розвиток високотехнологічних ідей і продуктів, які можуть конкурувати на міжнародному ринку, сприяє припливу як висококваліфікованих спеціалістів, так і низько кваліфікованої робочої сили. Впровадження інновацій посилює привабливість країни для іноземців та підвищує частку зворотних мігрантів серед її громадян, які працюють за кордоном. Тобто міграції населення й інноваційний розвиток є взаємозалежними.

Контингентами населення, які значною мірою визначають можливості інноваційного розвитку, в першу чергу є освічена молодь та висококваліфіковані особи, зокрема науковці. Галузі, які виробляють інновації, використовують висококваліфікованих працівників, а галузі, які використовують інновації, потребують висококваліфікованих спеціалістів для кращого впровадження інновацій [2]. Щодо молоді, то вона є найбільш активним контингентом населення, який швидше адаптується до нових умов, легше засвоює нові знання та навички, необхідні для інноваційного розвитку.

В Україні сьогодні виробляється багато знань і новацій, але структура нашої економіки така, що вони є сировиною для країн з розвиненою інноваційною економікою і новації не зможуть забезпечити розвиток української економіки до тих пір, поки не буде змінена її структура, поки в оборот не будуть впроваджені економічні інструменти, такі як патенти, технології і тому подібне, а промисловість не буде економічно заснована на технологіях. Наша країна, разом з усім світом, наразі стоїть на порозі науково цивілізованої трансформації, яка базується саме на знаннях. Нові технологічні та інноваційні можливості поряд з кардинальними трансформаціями в науці, культурі, економіці та інших сферах суспільного життя можуть дозволити забезпечення послідовного руху до цивілізованого прогресу, а також до нової економіки знань. Глобальна стратегія соціально-економічного прогресу, заснованого на знаннях, вимагає забезпечення нової якості інновацій на основі інтеграції інтелектуальної праці і капіталу в процесі науково-інноваційного розвитку. У свою чергу, взаємодія інтелекту та інновацій є головним інструментом переходу до нової якості цивілізованого прогресу [1].

Отже, для забезпечення використання результатів міграції в інтересах інноваційного розвитку та досягнення таких параметрів міграції, за яких вона сприятиме інноваційному розвитку, міграційна політика держави повинна включати систему заходів щодо заохочення повернення української молоді, яка здобуває освіту за кордоном, заохочення іноземних студентів залишатися в країні після завершення навчання, сприяння реінтеграції потенціалу трудових мігрантів, які повертаються до України, іммігрантів та внутрішньо переміщених осіб.

Як свідчить світовий досвід, формування інноваційної системи неможливо без активної участі держави. Варто враховувати, що роль держави в становленні інноваційної економіки значно більше ніж при регулюванні звичайної економічної політики. Це повинне передбачати розробку стратегії переходу до інноваційної моделі розвитку на основі використання методів

наукового планування на всіх рівнях управління, підвищення рівня інноваційної культури.

Для успішного функціонування механізму, насамперед, потрібне створення методологічних основи, діючої практики формування і, головне, реалізації ефективної державної політики в сфері інновацій не тільки на федеральному, а й регіональному рівнях. На сьогоднішній день, коли держава володіє обмеженою кількістю ресурсів, які потрібні для нормального розвитку науково-технічного потенціалу країни, головним завданням є концентрація цих ресурсів на обмеженій кількості пріоритетних напрямків розвитку для кожної держави у галузі науки і техніки.

Список використаних джерел:

1. Інноваційна Україна 2020: національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця та ін. ; НАН України. – К., 2015. – С. 285-286.
2. Кубатко О.В. Інноваційний розвиток підприємств в умовах економічної нестабільності / О.В. Кубатко, Ю.О. Омеляненко // Механізм регулювання економіки. – 2015. – № 2. – С. 54-60.